

II. Монетарни движења во Република Македонија⁵**Основни монетарни индикатори**

	Состојба 31.08.2003 во милиони денари	Месечна промена во милиони денари	во %	Годишна промена во милиони денари	во %
Примарни пари	15.759	-337	-2,1	-2.778	-15,0
Готови пари во оптек	13.059	-121	-0,9	-1.086	-7,7
Депозитни пари	11.836	356	3,1	-428	-3,5
Парична маса М1	24.895	235	1,0	-1.514	-5,7
Парична маса М2 - денарски дел	38.700	56	0,1	869	2,3
Парична маса М2	70.229	1.267	1,8	8.532	13,8
Парична маса М4	74.811	1.124	1,5	6.541	9,6
Вкупни депозити	49.916	889	1,8	8.055	19,2
Краткорочни	45.334	1.032	2,3	10.046	28,5
Долгорочни	4.582	-143	-3,0	-1.991	-30,3
Денарски	17.135	-168	-1,0	2.301	15,5
Девизни	32.781	1.057	3,3	5.754	21,3
Вкупни пласмани на банките	47.040	597	1,3	1.605	3,5
Денарски	40.124	424	1,1	2.014	5,3
Девизни	6.916	173	2,6	-409	-5,6
Во процентни поени					
Просечна пондерирана каматна стапка на аукциите на благајнички записи (28 дена)	7,00 %	0,00		-3,18	
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари	8,52 %	-0,82		-2,32	
Пондерирани активни каматни стапки на банките	15,50 %	-0,05		-2,76	
Пондерирани пасивни каматни стапки на банките	7,36 %	-0,05		-2,25	

Извор: Народна банка на Република Македонија.

⁵ Во анализата на монетарните движења (депозити и пласмани на банките), од јануари 2003 година исклучени се податоците од една банка која е под принудна управа од страна на НБРМ, поради што презентираниите меѓугодишни споредби делумно го одразуваат ефектот од оваа промена.

2.1.

Монетарно регулирање

Во услови на воздржана јавна потрошувачка, во август 2003 година инструментите за монетарно регулирање беа насочени кон апсорбирање на вишокот на ликвидност креиран преку интервенциите на НБРМ на девизниот пазар и намалениот интензитет на побарувачката за готови пари. Континуирираниот пораст на интересот за вложување во благајнички записи во текот на месецот укажува на капацитетот на монетарните инструменти за неутрализирање на тековите со потенцијални негативни ефекти врз целите на монетарната политика. Во согласност со ваквите движења, и во август 2003 година беше задржана стабилноста на девизниот курс на денарот во однос на еврото и беше остварена ниска просечна стапка на инфлација од 0,8%.

Табела 1

Креирање и повлекување на примарни пари

	31.08.2003 година (месечна промена во милиони денари)
Примарни пари	-337
Готови пари во оптек	-121
Ликвидност на банките	-216
Повлекување на примарни пари	-4,281
Нето домашна актива	-3,277
Аукции на благајнички записи	-1,004
Креирање на примарни пари	3,944
Нето девизна актива	3,944

*Пораст на просечната
дневна ликвидност на
банките*

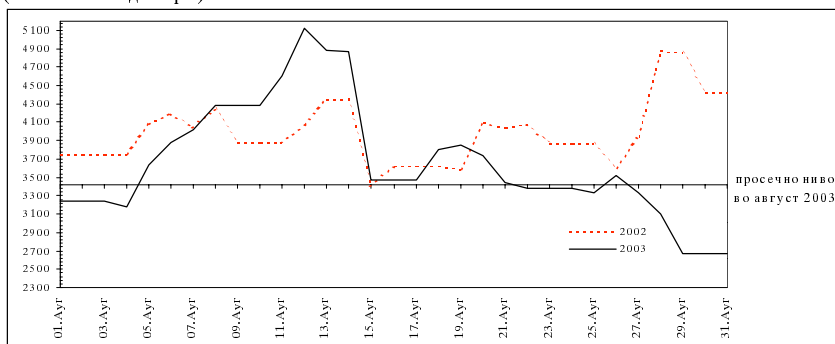
Наспроти опаѓачкиот тренд во претходните три месеци, во август 2003 година просечната дневна ликвидност на банкарскиот систем забележа пораст од 232,9 милиони денари, или за 6,8% и изнесуваше 3.658,4 милиони денари. Дневното движење на ликвидноста на банките, во голема мерка ги рефлектираше ефектите од делувањето на вообичаените фактори, пред сè редовната динамика на буџетските приливи и одливи. Вкупната ликвидност на банките на 31.08.2003 година изнесуваше 2.700 милиони денари и на месечна основа беше пониска за 216 милиони денари, или за 7,4%. На годишна основа (август 2003 / август 2002 година), вкупната ликвидност на банкарскиот систем забележа значајно намалување од 1.692 милиони денари, или за 38,5%, што делумно се должи на високата ликвидност на банките во истиот месец од претходната година, во услови на интензивирани предизборна јавна потрошувачка.

И покрај интензивираната кредитна активност на банките, како и значително повисокиот интерес за вложување во благајнички записи, на крајот на пресметковниот период⁶ за август беше регистриран вишок на издвоена задолжителна резерва (во денари) од 26,9% (пораст на месечна основа од 0,2 процентни поени). Ваквите движења укажуваат на потребата од порационално управување со ликвидноста од страна на определени банки, што воедно ќе овозможи и порамномерна дисперзија на ликвидноста во банкарскиот систем.

⁶ Пресметковен период за задолжителна резерва на банките е од 11-ти во тековниот месец до 10-ти во следниот месец.

Графикон 9

Дневна динамика на ликвидноста на банките
(во милиони денари)

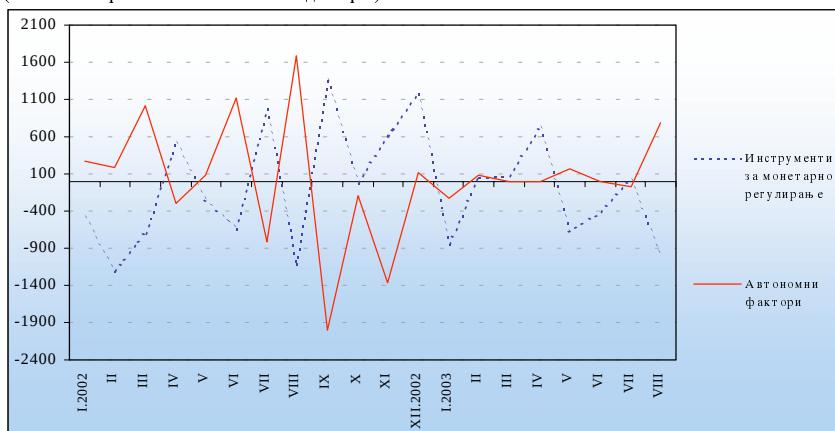
*Повлекување на
ликвидноста преку
денарските депозити на
државата кај НБРМ...*

Во август 2003 година, денарските депозити на државата кај НБРМ остварија месечен пораст од 0,9%. Со тоа, тие делуваа во насока на повлекување на ликвидност. Ваквото движење на денарските државни депозити, делумно е рефлексција на умерената буџетска потрошувачка, која значително отстапува од предвидената динамика. Во текот на месецот, флукуациите на депозитните пари на државата имаа вообичаена динамика.

*...како и преку аукциите
на благајнички записи на
НБРМ*

Аукциите на благајнички записи на НБРМ и во август 2003 година успешно ги неутрализираа ефектите од делувањето на автономните фактори. Така, во услови на пониско ниво на готови пари во оптек и интервенции на НБРМ на девизниот пазар со нето откуп на девизи, преку благајничките записи беа повлечени 1.004 милиони денари (пораст на износот на благајнички записи од 24,7%, со што на крајот на месецот тој достигна 5.065 милиони денари). Од аспект на дневната динамика, во текот на месецот износот на благајнички записи бележеше континуиран пораст, при што во просек побарувачката ја надмина понудата на благајнички записи. Притоа, се задржа истата поставеност на аукциите на благајнички записи, односно аукциите се одржуваа три пати во текот на седмицата, на принципот "тендер со износи", со фиксна каматна стапка од 7,0% и рок на достасување од 28 дена.

Графикон 10

Инструменти за монетарно регулирање и автономни фактори на
креирање и повлекување на ликвидност*
(месечни промени во милиони денари)

*Позитивна промена-креирање на ликвидност; негативна промена-повлекување на ликвидност

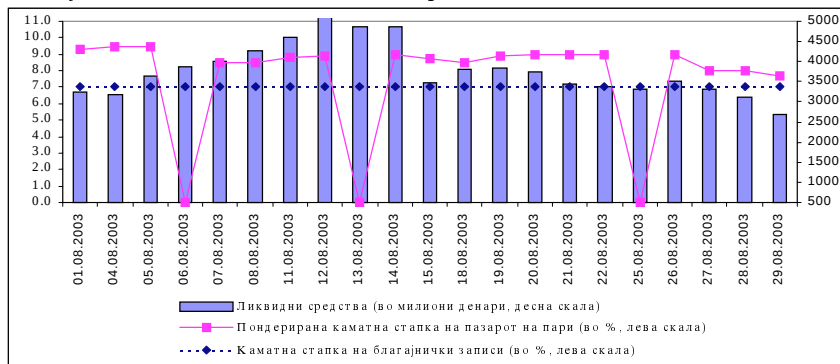

Девизните трансакции на НБРМ делуваа во насока на креирање на ликвидност

Девизните трансакции на НБРМ, во август 2003 година делуваа во насока на креирање на ликвидност. Имено, во услови на повисока понуда во однос на побарувачката за девизи, НБРМ интервенираше на девизниот пазар со нето - откуп на девизи. Со тоа беа сузбиени притисоците на девизниот пазар и беше задржано стабилно ниво на девизниот курс.

Графикон 11

Движење на каматните стапки на пазарот на пари, аукциите на благајнички записи и ликвидните средства на банките

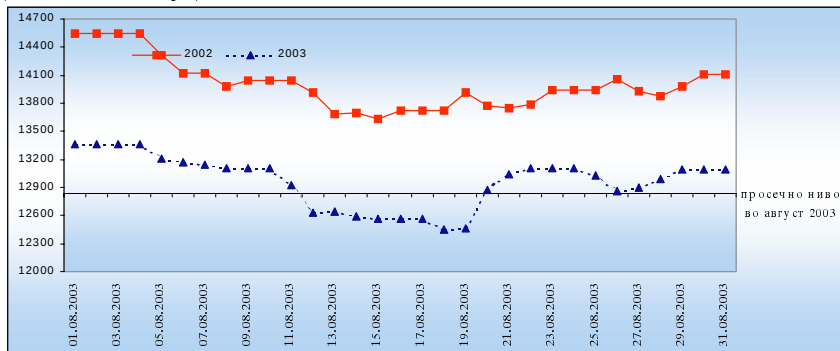
*Заради нерегистрирани трансакции, во определени денови просечната пондерирана каматна стапка на пазарот на пари изнесува нула.

Значително намален промет на пазарот на пари

Во август 2003 година, на пазарот на пари беше регистрирана повисока понуда во однос на побарувачката за ликвидни средства (покриеноста на побарувачката со понудата изнесуваше 1,18). Ваквите движења резултираа со месечно намалување на просечната пондерирана каматна стапка од 0,8 процентни поени, со што во август 2003 година таа изнесуваше 8,5%. Во текот на месецот, побарувачката за ликвидни средства ја надмина понудата единствено во деновите пред плаќањето на даночните обврски и пред исплатата на пензиите. Споредено со претходниот месец, во август 2003 година прометот на пазарот на пари беше значително намален. Така, при месечно намалување на понудата и побарувачката за 51,7% и 62,3%, вкупниот реализиран промет на пазарот на пари забележа намалување од значителни 60,4%. Од друга страна, билатералните меѓубанкарски трансакции на неинституционализираниот пазар бележат пораст.

Графикон 12

Дневна динамика на готовите пари во оптек (во милиони денари)

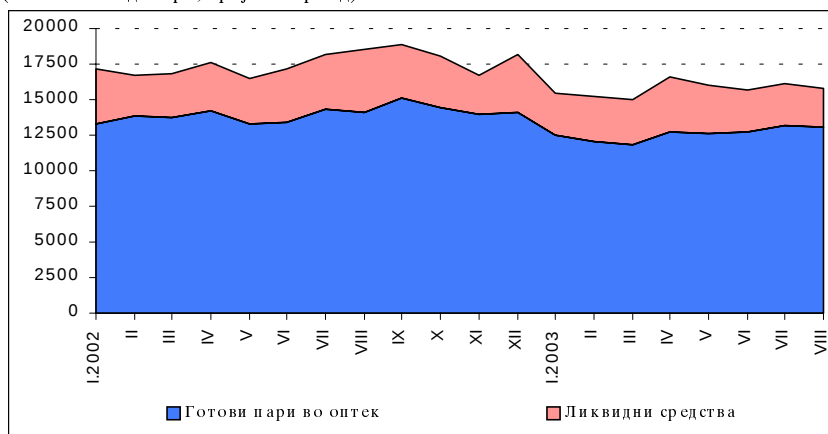
Намалување на нивојот на готови пари во оптек на крајот од месецот...

По сезонскиот пораст во претходниот месец, во август 2003 година беше регистрирано намалување на нивојот на готови пари во оптек. Така, на 31.08.2003 година тие изнесуваа 13.059 милиони денари и во однос на претходниот месец беа пониски за 121 милион

денари, или за 0,9%. Притоа, динамичката анализа покажува опаѓачки тренд на готовите пари во оптек во првата половина од месецот, додека во останатиот период беа регистрирани вообичаени флукутации. Просечното дневно ниво на готовите пари во оптек, во август 2003 година изнесуваше 12.966,9 милиони денари, што во однос на претходниот месец претставува пораст од 126,2 милиони денари, или за 1%. На годишна основа, просечниот дневен износ на готови пари во оптек е понизок за 1.034,1 милион денари, или за 7,4% (одразувајќи го ефектот од укинувањето на данокот на финансиски трансакции).

Графикон 13
Примарни пари
(во милиони денари, крај на период)

* Ликвидните средства на банките ја опфаќаат сметката на банките кај НБРМ и готовината во благајна на банките.

...како и на нивојто на
примарни пари

Во услови на стабилизирање на побарувачката за готови пари, како и пониско ниво на ликвидност во банкарскиот систем во август 2003 година беше регистрирано намалување на нивото на примарни пари. Така, на крајот од месецот примарните пари изнесуваа 15.759 милиони денари, што претставува месечно намалување од 337 милиони денари, или за 2,1%. Во однос на истиот месец од претходната година, примарните пари се пониски за значителни 2.778 милиони денари, или за 15%.